

УДК 007:65.012.8

*Боднар І. Р.,
iryna.bod@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6884-2058,
к.е.н., доц., доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

*Гуперт О.,
магістр, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

*Гуперт О.,
магістр, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

*Ценглевич О.,
магістр, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

***Анотація.** Розвиток цифрової економіки базується на використанні інтелектуальних ресурсів, наукомістких та інформаційних технологіях, високотехнологічної продукції. Він циклічно визначає якісні інноваційно-технологічні перетворення усіх секторів економіки, включно із продуктивними силами суспільства. За допомогою інформаційних технологій відбувається інтеграція до світового економічного простору, інтернаціоналізація, привабливість для бізнесу завдяки швидкій окупності інвестицій і високій прибутковості. Інформаційні технології дозволяють розвивати науково-технологічний потенціал країн та змінювати структуру національної економіки. В зв'язку з цим у статті розглянуто сутність та роль держави у розвитку цифрової національної сфери. Обґрунтовано перспективні напрями формування цифрової економіки. Досліджено теоретичні засади та практичні аспекти цифровізації економіки України. Виявлено особливості та характерні риси ринку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні. Зроблено висновок про те, що ІТ-галузь є однією з провідних галузей української економіки. ІТ-галузь здебільшого орієнтована на експорт. Останніми роками обсяг експорту комп'ютерних послуг динамічно зростає. Інформаційні технології все більше поширюються на різні галузі, адже вони дозволяють автоматизувати виробничі процеси, підвищити продуктивність, знизити витрати. У статті проведена оцінка впливу сфери інформаційно-комунікаційних технологій на економічне зростання України. Обґрунтовано пріоритети розвитку цифрової економіки в Україні. Розвиток сучасних інформаційно-комунікаційних технологій є стратегічною необхідністю та найважливішою складовою створення цифрової економіки. Цей процес забезпечує підвищення національної конкурентоспроможності країни. Використання інформаційно-комунікаційних технологій продовжує бути одним із найважливіших чинників, які суттєво впливають на всі сфери економіки. Незважаючи на складність ведення бізнесу в сучасних умовах, ІТ-галузь продовжує сплачувати податки, що позитивно впливає на розвиток економіки України.*

Ключові слова: цифрова економіка, інформаційно-телекомунікаційні технології, інформаційна продукція, інформаційне суспільство.

*Bodnar Iryna,
iryna.bod@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6884-2058,
Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

*Hupert Orest,
Master's degree student, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

*Hupert Ostar,
Master's degree student, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

*Tsenhlevych Orest,
Master's degree student, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

THEORETICAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S DIGITAL ECONOMY

Abstract. *The development of the digital economy is based on the use of intellectual resources, knowledge-intensive and information technologies, and high-tech products. It cyclically determines the qualitative innovative and technological transformations of all sectors of the economy, including the productive forces of society. With the help of information technologies, integration into the global economic space, internationalization, attractiveness for business occurs due to quick return on investment and high profitability. Information technologies make it possible to develop the scientific and technological potential of countries and change the structure of the national economy. In this regard, the article examines the essence and role of the state in the development of the digital national sphere. Prospective directions for the formation of the digital economy are substantiated. The theoretical foundations and practical aspects of digitalization of the economy of Ukraine have been studied. The peculiarities and characteristic features of the market of information and communication technologies in Ukraine are revealed. It was concluded that the IT-sector is one of the leading sectors of the Ukrainian economy. The IT-industry is mostly export-oriented. In recent years, the export volume of computer soft services has been growing dynamically. Information technologies are increasingly spreading to various industries, as they allow automating production processes, increasing productivity and reducing costs. The article assesses the influence of the field of information and communication technologies on the economic growth of Ukraine. The priorities for the development of the digital economy in Ukraine are substantiated. The development of modern information and communication technologies is a strategic necessity and the most important component of creating a digital economy. This process ensures an increase in the country's national competitiveness. The use of information and communication technologies continues to be one of the most important factors that significantly affect all areas of the economy. Despite the complexity of doing business in modern conditions, the IT industry continues to pay taxes, which has a positive effect on the development of the Ukrainian economy.*

Key words: digital economy, information and telecommunication technologies, information products, information society.

JEL Classification: D78, L96

DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-70-06>

Постановка проблеми. Сучасним напрямом розвитку України є створення цифрової економіки, яка на практиці базується на цифровому секторі та нових цифрових послугах. Більшість нових трендів, таких як Інтернет речей, робототехніка, штучний інтелект, присутні у країні і вимагають стратегії та сприятливих регуляторних умов для подальшого розвитку. Однак розвиток цифрової економіки в Україні пов'язаний із низкою проблем, а саме: відсутністю довготермінової державної стратегії щодо подальшого її розвитку. Велика увага держави повинна бути спрямована на інформаційно-комунікаційний аспект демократизації суспільства в процесі європейської інтеграції країни. Тому дослідження проблем і перспектив розвитку цифрової економіки є актуальним. Необхідно здійснювати заходи щодо вдосконалення законодавства про інформацію, комунікацію, розвиток і функціонування засобів масової інформації. Необхідна державна підтримка виробництва і розповсюдження вітчизняної інформаційної продукції тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних вітчизняних дослідженнях окремі теоретичні та практичні засади дослідження функціонування і розвитку цифрової економіки розглянуті В. Куницьким [1], В. Омельченком [2] тощо.

В. Куницький вважає, що на сучасному етапі спостерігається тенденція використання засобів

масової інформації для маніпулювання суспільною свідомістю [1].

Водночас В. Омельченко наголошує на тенденціях, що негативно відображаються на розвитку ІТ-індустрії в Україні [2]. Серед них міграція фахівців через неповну відповідність роботи нормам життєзабезпечення, недосконалі освітні програми, слабкий рівень інформаційної безпеки, критична інформаційна інфраструктура, інтенсивна конкуренція з боку інших країн, невирішені питання захисту об'єктів інтелектуальної власності та ін. Ці недоліки можна вважати втратами для економіки країни. Основні проблеми аналізу розвитку цифрової економіки потребують подальшого наукового дослідження.

Постановка завдання. Мета статті полягає у необхідності виявлення проблем та теоретичного обґрунтування перспективних напрямів розвитку цифрової економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна інформаційна революція опосередковує розвиток суспільства, передбачає інтенсивне використання технологій, пов'язаних з функціонуванням цифрової економіки, тобто інтернет речей, кіберсистем, штучного інтелекту, баз даних, систем роботизації, безпаперових технологій тощо. Функціонування інформаційного суспільства істотно трансформує засади формування цифрового суспільства, пріоритети розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, сприяє спрощенню

життєдіяльності суспільства, становленню національної конкурентоспроможності.

Під терміном “інформатизація суспільства” розуміють глобальний соціальний процес, унікальна характерна риса якого розкривається у тому, що ключовим видом діяльності є збір, нагромадження, продукування, оброблення, зберігання, передача та використання інформації. Ці процеси відбуваються із застосуванням сучасних засобів обчислювальної техніки, на базі засобів інформаційного обміну. В результаті цього забезпечується використання інтелектуального потенціалу суспільства (друковані наукові видання, виробнича діяльність), інтеграція інформаційних технологій у наукових та виробничих видах діяльності, високий рівень інформаційного обслуговування, доступність суспільства до джерел достовірної оперативної інформації, візуалізація представленої інформації тощо [3].

Окремі країни світу знайшли та застосовують засоби подолання “цифрового розриву” завдяки ґрунтовно розробленим та реалістичним стратегіям розвитку інформаційного суспільства. Як зазначають аналітики International Data Corporation, особливою активністю відрізняється розвиток ІТ-технологій, витрати на які сягають третини світових витрат. Досвід цих країн свідчить, що державна стратегія розвитку інформаційно-комунікаційних технологій повинна перебувати в пріоритеті загальнонаціональних інтересів.

Тенденції інвестування у цифровізацію економіки, що позначаються глобальним проявом, також мають вплив на Україну. Охарактеризуємо окремі з них [4]:

- у рейтингу глобальної інвестиційної активності лідерство зберігає електронна торгівля, суттєві темпи зростання технології розподіленого реєстру (блокчейн), розумних мереж електропостачання;

- глобальна цифровізація змінює ланцюжки створення вартості, створює нові хаби, трансформуює джерела економічної активності. Переваги цього процесу полягають у вирішенні різного роду соціально-економічних та технологічних завдань;

- ключовим аспектом стає цифрове виробництво, а конкурентоспроможність компаній визначається рівнем їх цифровізації;

- важливу роль відіграють цифрові платформи, як комерційні (електронна торгівля), так і некомерційні;

- цифрові технології як основа надання фінансових послуг стимулюють проникнення інновацій на фінансовий ринок;

- поглиблюються процеси реалізації мегапроектів розбудови цифрових країн (розумна країна, розумне місто).

У таблиці 1 відображені прогнозні показники цифровізації національної економіки.

Аналізуючи табл. 1, бачимо, що частка цифрової економіки у ВВП країни буде зростати. Споживання ІКТ продукції теж пропорційно зростатиме. Компанія Huawei публікує Глобальний індекс мережевої взаємодії (GCI), який прослідковує взаємозв'язок інвестицій в інформаційно-комунікаційну інфраструктуру та економічного зростання. Відповідно до рівня GCI країни класифікують на початківців (Starters), впроваджувачів (Adopters) та лідерів (Frontrunners). У тих країнах, де показник GCI перевищує 35 балів, як правило, цифровий розвиток активізується і забезпечує зростання ВВП. А в країнах з показником GCI на рівні більше 65 ВВП може зростати темпами більше ніж на 1%, що допомагає їм увійти до нового циклу економічного зростання. У 2020 р. Україна посіла 50 місце серед 79 країн із показником GCI у 44 бали – це свідчить, що Україна є у групі “впроваджувачів”; однак низький рівень ВВП на душу населення свідчить про те, що інвестиції в розвиток інформаційно-комунікаційних технологій є малоефективними та недостатньо сприяють економічному зростанню економіки [6].

Показники компанії International Data Corporation свідчать, що у 2020 р. обсяг світового ринку інформаційно-комунікаційних технологій досягнув рівня 4,3 трлн дол. США, показуючи збільшення на 3,6% відносно 2019 р. Значна частина витрат (майже 2,7 трлн дол. США) - на ІТ-обладнання, програмне забезпечення, ІТ-, телеком- і бізнес-послуги корпоративного і державного секторів.

Таблиця 1

Прогнозні показники цифровізації економіки України

Показник	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Внутрішній ринок (споживання ІКТ), млрд дол.	2,5	3,0	4,5	6,0	8,0	10,0	12,0
Вплив на ВВП, відсоток зростання	+1	+2,0	+3,5	+4,5	+6,0	+7,5	+9,0
Частка цифрової економіки у загальному ВВП, %	5%	8%	11%	15%	20%	28%	40%

За: [5]

Незважаючи на перспективність розвитку ІТ-технологій, інвестиціям у галузь загрожують повільно зростаюча економіка, слабкі бізнес-інвестиції і невизначені очікування у виробничому секторі, які поєднуються з протекціоністською політикою і геополітичною напруженістю. Геополітика у зазначеному аспекті розкривається у торговельній війні США і Китаю, загрозах введення американських мит на європейські автомобілі і відповідь ЄС, невизначеність щодо угоди з Врехіт. Одночасно увага приділяється якості обслуговування клієнтів і створенню інноваційних продуктів та послуг, що стимулюють нові інвестиції в ІКТ.

Тому очікується, що у 2025 р. ІТ-витрати складуть більше половини глобального ІКТ-ринку, чому сприятимуть продаж обладнання (переважно смартфонів і персональних комп'ютерів), корпоративних додатків тощо. В ІТ-сегменті витрати на послуги управління, підтримки і роботи з проектами перевищать 750 млрд дол. США на фоні процесів активної цифрової трансформації. Найвищі темпи зростання (11,1% на рік) прогноуються в категорії розробки та впровадження інформаційних програм. Більше половини корпоративних ІКТ-витрат у 2020 р. припали на великий бізнес (з чисельністю персоналу від 1000 осіб). Частка середнього і малого бізнесу (СМБ) складала 28%. Домінуючими статтями витрат стануть мобільні сервіси і пристрої, включаючи смартфони, ноутбуки та планшети [6].

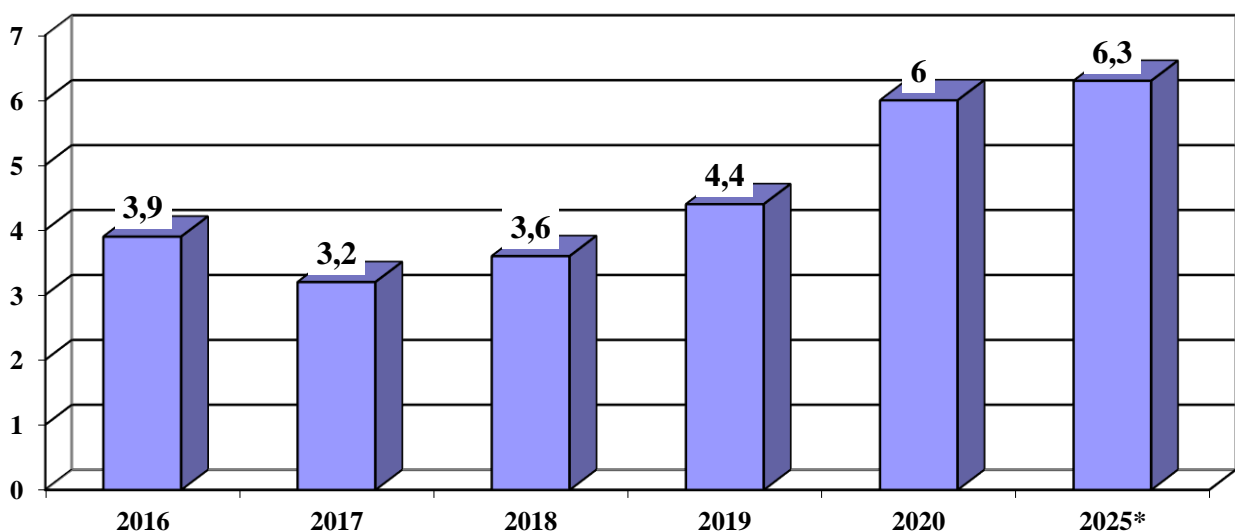
Експерти 90-х рр. ХХ-го ст. почали виділяти цифрову економіку в окрему категорію, вагомість на європейському рівні ця категорія отримала у 2010 р. в період розгляду Європейською Комісією “Цифрового порядку денного для Європи” (Digital Single Market Strategy) в межах чинної стратегії “Європа 2020”. Вагомим складником Цифрового порядку ЄС є створення Єдиного цифрового ринку

(Digital Single Market). Україна, яка орієнтована на інтеграцію до Європейського Союзу, враховує названий вище програмний документ. На державному рівні першим етапом розвитку цифрової економіки стала розробка у 2016 р. концептуальних засад цифровізації. У 2018 р. було схвалено “Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України”. Отже, документи, на які Україна має орієнтуватися при цифровізації, обґрунтовують такі цілі:

- цифрове оновлення різних сфер життєдіяльності суспільства;
- перетворення традиційної економіки у конкурентоспроможну, високорозвинену та інвестиційно привабливу;
- доступність використання сучасних цифрових технологій;
- підвищення показників розвитку, що мають міжнародний аспект;
- розвиток людських ресурсів, інноваційного підприємництва, цифрової індустрії.

Сьогодні ІТ-сектор є одним з найбільш динамічних сегментів економіки України, який активно розвивається. Незважаючи на тривалу стагнацію української економіки, експорт ІТ-послуг з України зростає і сягає 4 млрд дол. США (4% валового внутрішнього продукту України). За статистичними даними інформаційні технології посідають третє місце за рівнем експортних валютних надходжень, поступаючись таким сферам, як агробізнес та металургія.

За оцінками компанії Global Logic Україна, за сприятливих умов до 2025 р. (прогноз) сектор інформаційних технологій може зрости до 8,4 млрд дол., або у 2,3 рази (рис. 1), а кількість робочих місць збільшиться до 240 тис. осіб.

Рис. 1. Експорт ІТ-індустрії України у 2015-2020 рр., млрд.\$ 2025 р.*- прогнози дані

За: [5].

Структурно ринок ІТ складається з трьох сегментів: hardware, packaged software і services, усі названі сегменти показують тенденцію до зростання. Обсяг світового ринку ІТ-послуг у 2018 р. перевищив 3,5 трлн дол., з яких більш ніж 40 % припадають на США. Тому вітчизняний ринок все ще залишається незначним порівняно з іншими країнами. ІТ-ринок Індії оцінюють у 145 млрд дол., кількість ІТ-фахівців в Індії перевищує 4 млн, що в 40 разів більше, ніж в Україні. Від експорту ІТ-послуг на кожного українця припадає по 80 дол. В Ізраїлі цей показник становить 1650 дол. На думку експертів, ІТ-сектор в Україні розвивається не завдяки збільшенню частки на світовому ринку, а через зростання послуг, що надаються. Для того, щоб збільшити частку України на світовому ринку, щорічні темпи зростання ІТ-послуг повинні перевищувати середньосвітовий рівень, забезпечуючи приріст не менше ніж 30-40 % у рік [6].

Отже, експорт комп'ютерних послуг приносить нашій країні значні доходи, за результатами 2020 р. вітчизняні компанії ІТ-сфери експортували послуг на загальну суму в 2,43 млрд дол. США згідно з інформацією Державної служби статистики. Для порівняння з 2019 р. зазначимо, що експорт ІТ-послуг став більшим на 15% і дорівнює майже 16% загального обсягу експорту усіх послуг з України (дохід країни становить 15,23 млрд дол. США) [5]. За останні роки вітчизняний ринок інформаційних технологій зріс у два рази і став ключовим напрямом експорту послуг.

Звернемо увагу, що у структурному співвідношенні експорт ІТ-послуги розподіляється таким чином:

- експорт комп'ютерних послуг – 1,92 млрд дол. США (79,2%);
- експорт інформаційних послуг – 395,5 млн дол. США (16,3%);
- експорт телекомунікаційних послуг – 110,6 млн дол. США (0,5%).

Імпорт ІТ-послуг за той же час становив 495,8 млн дол. США, з яких більшість склали комп'ютерні послуги (обсяг - 275,3 млн дол. США). На сучасному етапі ІТ-індустрія бурхливо розвивається у глобальному масштабі, також стрімко розвиваються її основні детермінанти та процеси, такі як Digitalization та Outsourcing, і це позитивно відображається на перспективах участі України у світовому ринку інформаційних технологій. Європейські експерти визнають Україну новим центром для розвитку штучного інтелекту.

Компанія Association оприлюднила дані, згідно з якими в Україні зареєстровано 4 тис. технологічних компаній і понад 185 тис. ІТ-фахівців. Основною сферою інтересів на ринку є розвиток програмного забезпечення та ІТ-аутсорсинг. Відповідно до глобальної оцінки та аналізу ринку ІТ Україна є важливим середовищем щодо сучасного та майбутнього зростання ІТ-індустрії. Крім того, представники Європейської бізнес-асоціації прогнозують, що до 2025 р. обсяг експорту ІТ-послуг буде оцінюватися в 8 млрд дол. США [6]. Зростає попит на використання ІТ-технологій у

різних сферах життєдіяльності, що проявляється у розвитку процесів автоматизації виробничих процесів. Відбувається розробка мобільних додатків та пристроїв, нових інтелектуальних та розважальних ігор, виникають потреби у використанні "хмарних" сервісів.

Провідні країни світу активно розвивають ІТ-індустрію, запроваджують процеси діджиталізації і навіть формують "електронну країну" шляхом інформатизації систем державного та приватного секторів, а також їх інтеграції у спільну мережу, в результаті більшість державних послуг стають доступними у режимі онлайн та у надійній якості. Такі процеси обґрунтовують потреби в якісній професійній освіті, розвитку інтелектуального капіталу та штучного інтелекту, забезпеченні інформаційної безпеки та співробітничтві з іноземними країнами у сфері кібербезпеки. Інформаційні технології провідними країнами світу використовуються в різних галузях національної економіки, зокрема сільське господарство, авіаційна промисловість, фармакологія та медицина; це доводить, що сучасні виробничі процеси потребують новітніх технологій для оптимізації діяльності.

Варто зазначити, що ІТ-галузь - це не просто технології, інновації та бази даних, це також ключовий інструмент для спрощення життя людей і підвищення якості пропонованих послуг [7]. Зокрема, ІТ-послуги можуть забезпечувати ефективні відносини населення з державою, що стимулює зменшення бюрократії та спрощення функції державної системи. ІТ в галузі охорони здоров'я збільшує ефективність медичної допомоги, оскільки електронний облік здоров'я допомагає створити вичерпну програму для кожного пацієнта, надавати доступ до важливої інформації у надзвичайних ситуаціях. Використання ІТ в освіті сприяє пошуку ІТ-спеціальностей та інтеграції найкращих світових практик у систему підготовки фахівців ІТ-сфери, що підвищує конкурентоспроможність ІТ-фахівців на ринку праці.

Сьогодні в нашій країні не розроблена модель обчислення впливу інформаційно-комунікаційних технологій на галузі економіки та сфери життя. Рівень споживання ІКТ-продукції та послуг свідчить про рівень модернізації країни та рівень її продуктивності, ефективності та конкурентоздатності. Діюча статистична система обраховує лише кількість техніки й обладнання, що імпортовані в країну, та обсяг експорту послуг вітчизняних ІТ-компаній. Відсутні офіційні дані щодо покриття території країни цифровою інфраструктурою та рівнем споживання відповідних послуг. Проте сукупний обсяг ІКТ-обладнання та послуг, спожитих в Україні станом на початок 2020 р., становив орієнтовно 1 млрд 560 млн дол. (за оцінками International Data Corporation). Для прикладу, економіка Польщі у 2020 р. спожила ІТ-продукції на 6,5 млрд дол. Це свідчить про необхідність модернізації галузей економіки України та інших сфер життя, адже їх рівень набагато нижчий, аніж у сусідів [8].

У країні з розвинутою цифровою економікою для досягнення ВВП на рівні 1 трлн дол. США у

2030 р. рівень споживання ІКТ-продукції повинен істотно підвищитися протягом найближчих років, передусім за рахунок використання масштабних національних проектів цифрових трансформацій від пріоритетних галузей економіки до таких сфер життя, як медицина, освіта, транспорт, екологія, туризм тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Подальший розвиток цифрової економіки в Україні має деякі труднощі, серед яких неузгодженість потреб та підготовка фахівців. Постійною проблемою є порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності, авторських прав. Спостерігається сповільнення провадження новітніх інформаційних та фінансових технологій. Існує невідповідність перетворень у цифровій економіці з правовим забезпеченням. Відсутньою є орієнтація виробників програмного забезпечення на внутрішній ринок тощо.

Вплив розвитку цифрової економіки визнається її доданою вартістю для кожної галузі економіки або сфери життя на макrorівні або для конкретного продукту чи послуги – на мікрорівні. На макrorівні ця додана вартість складає відповідну частку зростання ВВП. Саме ця кумулятивна частка і є цифровою економікою як частиною традиційно-аналогової економіки. Саме тому цифрова економіка – це не лише розвиток ІКТ-індустрії, представленої ІКТ-компаніями, а також ефективний розвиток індустрії та всіх сфер життя, що є користувачами ІКТ-технологій, а саме: фінансова сфера, агросектор, промисловість, транспорт, медицина, страхування, туризм тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Куницький В. В. Захист в інформаційному просторі як об'єкт гуманітарної експертизи. URL: www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Kunitskiy.pd.
2. Омельченко А. В. Стан та перспективи розвитку законодавства України у сфері цифрової економіки та цифрового суспільства. *Київський часопис права*. 2021. № 2. С. 66-71. URL: <https://doi.org/10.32782/klj/2021.2.11>.
3. Закон України. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.

4. Державна інформаційна політика. URL: <http://mereg.org.ua/law/projects/derzh-polityka>.
5. Веб-сторінка Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Дослідження ринку електронної комерції. URL: <http://hub.kyivstar.ua/?p=13562>.
7. В Україні виривнюється “цифровий розрив” між різними соціальними групами в користуванні інтернетом. URL: <https://detector.media/rinok/article>.
8. Гудзь О. Є. Цифрова економіка: зміна цінностей та орієнтирів управління підприємствами. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 2 (24). С. 18-27.

REFERENCES

1. Kunyts'kyj, V. V. Zakhyst v informatsijnomu prostori yak ob'iekt humanitarnoї експертизи, available at: www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Kunitskiy.pd.
2. Omel'chenko, A. V. (2021), Stan ta perspektyvy rozvytku zakonodavstva Ukrainy u sferi tsyfrovoi ekonomiky ta tsyfrovoho suspil'stva, *Kyivs'kyj chasopys prava*, № 2, s. 66-71, available at: <https://doi.org/10.32782/klj/2021.2.11>.
3. Zakon Ukrainy. Pro osnovni zasady rozvytku informatsijnoho suspil'stva v Ukraini, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.
4. Derzhavna informatsijna polityka, available at: <http://mereg.org.ua/law/projects/derzh-polityka>.
5. Veb-storinka Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Doslidzhennia rynku elektronnoi komertsii, available at: <http://hub.kyivstar.ua/?p=13562>.
7. V Ukraini vyrivnujiet'sia “tsyfrovij rozryv” mizh riznymy sotsial'nymy hrupamy v korystuvanni internetom, available at: <https://detector.media/rinok/article>.
8. Hudz', O. Ye. (2018), Tsyfrova ekonomika: zmina tsinnostej ta oriientyryv upravlinnia pidpriemstvamy, *Ekonomika. Menedzhment. Biznes.*, № 2 (24), s. 18-27.

Стаття надійшла до редакції 14 листопада 2022 року